

บทคัดย่อ

169441

ชื่อภาคานิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของราษฎรชนเผ่าอาข่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ :
กรณีศึกษา เขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่จัน ตำบลแม่สลองนอก
อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
ชื่อผู้เขียน : นายสุรศักดิ์ หงษ์ห้อม
ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา : 2548

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของราษฎรชนเผ่าอาข่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่จัน ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรชนเผ่าอาข่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่จัน จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรชนเผ่าอาข่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค ในการมีส่วนร่วมของราษฎรชนเผ่าอาข่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบสอบถาม โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากราษฎรชนเผ่าอาข่า ในพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำแม่จัน ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จำนวน 270 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test (One Way ANOVA)

ผลการศึกษา

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นผู้มีอายุไม่เกิน 30 ปี มีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน มีการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษา และมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกรมากที่สุด โดยที่ส่วนใหญ่ มีรายได้ไม่เกิน 3,000 บาท เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เกิน 10 ปี และเป็นผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกหรือกรรมการกลุ่มทางสังคมใด ๆ เลย โดยที่เกินครึ่งหนึ่งเป็นผู้ที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ฯ

ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ฯ ผ่านสื่อประเภท โทรทัศน์ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ การพูดคุยกับบุคคลอื่น เช่น เพื่อนบ้าน/ผู้นำชุมชน วิทยุ เสียงตามสาย เจ้าหน้าที่รัฐ และหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ

169441

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับสูง

การมีส่วนร่วมของราษฎรชนเผ่าอาข่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่าการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในภาพรวมและในทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการอนุรักษ์ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการติดตามประเมินผล และด้านการวิเคราะห์ และวางแผน ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรชนเผ่าอาข่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ฯ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ฯ

ปัญหาอุปสรรค ได้แก่ ราษฎรชนเผ่าอาข่ายังไม่ค่อยให้ความสนใจกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ยังมีราษฎรชนเผ่าอาข่าเข้าไปหาของป่า ทำไร่เลื่อนลอย เผาป่าก่อนการทำการเกษตรและหลังเก็บเกี่ยว ยังขาดความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ และราษฎรชนเผ่าอาข่าไม่ค่อยมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม ในการวางแผนและการประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ควรสนับสนุนให้ราษฎรชนเผ่าอาข่ามีโอกาสได้รับการศึกษา พัฒนาความรู้ และอาชีพให้มากขึ้น รวมถึงหาแนวทางในการใช้ป่าให้เกิดประโยชน์ และควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ โทษของการตัดไม้ทำลายป่า และการทำไร่เลื่อนลอยให้แก่ราษฎรชนเผ่าอาข่า และแนวทางการอนุรักษ์ที่ไม่ขัดต่อวิถีชีวิตของชนเผ่า

2. ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมโดยให้ทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน โดยเฉพาะราษฎรชนเผ่าอาข่า ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหา วางแผนงานอนุรักษ์ หาแนวทางการแก้ไขปัญหาระบบทรัพยากรป่าไม้ จัดกิจกรรมการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง และมีการติดตามประเมินผลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการร่วมระงับป้องกันไฟป่า การติดตาม สอดส่อง ดูแล ตรวจสอบ มิให้มีผู้กระทำการใดซึ่งส่งผลกระทบต่อทรัพยากรป่าไม้

ABSTRACT

169441

Title of Research Paper : A-kha Hilltribe People's Participation in Forest
Conservation : A Cast Study of Mae Chan River Area
in Mae Salong Nok Subdistrict, Mae Fa Luang
District, Chiangrai Province

Author : Mr.Surasak Honghom

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2005

The Study aimed to (1) find out the A-kha Hilltribe people's participation in forest conservation in the Mae Chan River Area in Chiangrai Province, (2) identify the factors affecting their participation in forest conservation, and (3) point out their problem in participating in forest conservation. A questionnaire was used to collect the data from 270 A-kha hilltribe people in the Mae Chan river area, Mae Salong Nok Subdistrict, Mae Fa Luang District, Chiangrai Province. Percentage, frequency, mean, standard deviation, t-test and F-test (One – way NOVA) were used to analyze the data.

The findings were summarized below.

The male respondents outnumbered the female ones. They were not more than 30 years old. They were married and lived with their spouses. Their education was not beyond elementary school. The majority were farmers and had an income of not more than 3,000 baht a month. They lived in the area for more than 10 years. They had never been members of any committee or social group. More than half had never been trained on forest conservation.

The respondents received related news and information at a moderate level, through television most, followed by talking to others such as neighbors/community leaders, local broadcasting, government officials, and newspapers, respectively.

Also, the respondents had a good knowledge and understanding about natural resource conservation.

169441

The participated in forest conservation at a moderate level in every aspect and as a whole. In fact, they participated most in carrying out conservation activities, followed by following up and evaluating the out come, and analysis and planning, respectively.

The factors significantly related to their participation in forest conservation were sex, age, education, primary occupation, income, number of residential years in the area, getting information about forest conservation, and knowledge and understanding about it.

Problems and obstacles A-kha hilltribe people did not understand the concept of forest conservation. Many still went into the forest to find things, did slash and – burn cultivation or burnt some forest land before cultivation and after harvest. There was still lack of cooperation from different agencies and A-kha hilltribe people. The A-kha hardly had an opportunity to participate in planning and evaluation.

Recommendations

1. The public and the private organizations should support the A-kha hilltribe people have an opportunity to receive education and to develop their occupational skills. They should find some way to use forest sustainably. The A-kha people should be given knowledge about how to conserve forests and made realize the importance of forests and destructive effects of deforestation and slash-and-burn cultivation. The conservation approach, however, must not be in contrast with their way of life.

2. Participation from all parties – the public sector and the private sector, especially the A-kha people in the area should be sought in analyzing the problems, planning conservation activities, and finding some solutions. Conservation activities should be held continuously and following up and evaluating the outcome should be seriously and continuously made. Especially, all parties concerned should cooperate in preventing forest fires and keeping watch so that no one can do anything that adversely affects the forest.